

Hinder for etablering av midlertidig kompetansesenter på Østlandet:

Mangel på penger

Stortingsmelding nr. 35 (2006–2007) varslet et kompetanseløft for tannhelsetjenesten. Som ledd i dette ble det besluttet å etablere fem odontologiske kompetansesentre på landsbasis.

Desentralisert spesialistutdanning skal styrkes, det samme skal forskning og fagutvikling. En rekke utredninger og politiske vedtak i perioden 1998–2006 har lagt føringer om kompetanseheving innen tannhelsetjenesten.

Tre av fem kompetansesentre er oppe og går, to er fremdeles på prosjektstadiet. Et av disse er Tannhelsetjenestens kompetansesenter for Østlandet, TKØ.

TKØ skal dekke fem fylker; Akershus, Hedmark, Oppland, Østfold og Oslo. I stedet for at disse fem fylkene skal etablere sin egen ekspertise, blir kompetansesenteret et sted hvor tannlegene kan henvende seg ved behov. Leder for prosjektet er Sissel Bjørntvedt som tiltrådte stillingen i april 2008.

– Så langt har det vært ganske tøft fordi premissene er så usikre, sier Bjørntvedt. Planen er at vi på lang sikt skal inn i et nytt bygg sammen med Det odontologiske fakultet i Oslo, men dette bygget er ennå på planleggingsstadiet. Vi hadde håpet å få til en etablering i midlertidige lokaler i løpet av 2010, men nå er det høyst usikkert om vi får penger til dette.

Kun som administrasjon?

Kompetansesentrene er i stor grad finansiert av staten via Helse- og omsorgsdepartementet og Helsedirektoratet, men også fylkeskommunene må bidra. Eier av prosjektet er fylkeskommunene, og styringsgruppen for TKØ består av fylkestannlegene og dekanen ved fakultetet i Oslo. Kompetansesenteret befinner seg fremdeles på pro-

Tiril Willumsen (t.v.) og Sissel Bjørntvedt jobber for en midlertidig etablering av TKØ.

sjektstadiet, men det jobbes med å utrede en permanent eierform.

– Ved oppstart var det stort sett bare fylkestannlegene som hadde hørt om prosjektet, forteller Bjørntvedt. Vi jobber med å forankre prosjektet høyere opp i fylkeskommunene; både i administrasjonen og politisk, og har planlagt en prosess hvor vi håper å få til en permanent organisatorisk enhet i løpet av våren. Dersom vi skal etablere oss, er det viktig å få på plass et forpliktende fylkeskommunalt samarbeid. Men finnes det ikke penger til etablering i midlertidige lokaler, må vi finne alternative former for å holde det gående i påvente av at vi flytter inn i nytt bygg med fakultetet. Et alternativ er å etablere oss fysisk kun som en administrasjon som initierer aktivitet ute. Hvis vi ikke får penger til etablering vil vi høyst sannsynlig fortsetter med forskning og utviklingsarbeid som hovedområde.

– Hva er grunnen til at kompetansesentrene i Tromsø, Arendal og Trondheim har greid å starte opp men ikke dere?

– For det første startet de planleggingen lenge før oss. Dessuten ser ikke potten til kompetansesentrene ut til å bli noe større i år selv om aktiviteten har økt, forklarer Bjørntvedt. Da Tromsø startet opp var de alene om pengene. Så kom Sør, i Arendal. Begge disse skal jo etter oppstarten også ha penger til å drive. Nå kommer Midt-Norge og Trondheim for fullt, og da er det ikke lenger så mange penger å dele på. Hvis aktiviteten skal opprettholdes i de sentrene som allerede er etablert, er det lite penger igjen til oss for oppbygging, all den tid tilførselen av midler er den samme. Fylkeskommunene bidrar med noe, men er ikke interesserte i å bruke veldig mye penger på dette hvis ikke staten bidrar, noe som har vært forutsetningen hele veien. Det var staten som i utgangspunktet tok initiativet til kompetansesentrene. Vi vet at det kun blir minimal økning i bevilgningene i år, samtidig som vi vet at kompetansesentrene ønsker å øke aktiviteten.

– Området som Kompetansesenter Øst skal dekke har mange spesialister

innen tannhelse. Hva er forskjellen mellom et stort, privat helsesenter og et kompetansesenter?

– Kompetansesenteret skal være et verktøy for de som jobber ute, både i privat og offentlig sektor. Her kan tannlegen komme inn og søke råd. Målet er at det også skal bli hospite-ringsplasser og også at senteret skal holde arbeidskurs. Vi tenker også at det skal virke positivt ute i distriktene hvor de har problemer med stabil bemanning. Man kan tilby mer varierte stillinger og et bredere faglig samarbeid hvor tannlegen er ved kompetansesenteret en dag eller to per uke og resten av tiden ute. Også for nye tannleger ut i distriktene kan kompetansesenteret opptre støttende i den første fasen, sier Bjørntvedt.

– Når det gjelder pasientbehandling, skal kompetansesentrene først og fremst tilby tverrfaglig spesialistbehandling. Det skal være en henvisningsinstans og en rådgivningsinstans, ikke minst for å kunne heve kompetansen ute. Mange tannleger har uttrykt at de ønsker å henvise, uten å ta stilling til hvilken spesialitet de skal henvise til. Det er tenkt at tannleger skal kunne henvende seg angående pasienter for å få hjelp til diagnose og behandlingsplanlegging uten at pasientene selv nødvendigvis behøver å reise til kompetansesenteret. Eller at pasienten kommer for en vurdering, men at behandlingen gjøres av henvissende tannlege. Kompetansesentrene skal også lage et nettverk i forhold til helsetjenesten for øvrig, forteller Bjørntvedt.

Satser på forskning

En av kompetansesentrenes viktigste funksjoner skal være å bidra til økt aktivitet innen forskings- og utviklingsarbeid. Forskningsaktiviteten ute i klinisk tannhelsetjeneste skal styrkes, og Tiril Willumsen er ansatt som forskningsleder i TKØ på halv tid fra første september 2009.

– Min oppgave er å bygge opp et resurssenter for klinisk forskning til bruk for både tannhelsetjenesten og akademiske miljøer, sier Willumsen. Kompetansesenteret skal motivere til

forskning og kvalitetssikring ved hjelp av vitenskapelige metoder. I dag er situasjonen den at det settes i gang tiltak, for eksempel innen forebyggende tannhelsetjeneste, som i liten grad blir evaluert i ettertid. Dermed er det veldig tilfeldig i hvilken grad andre kan nytte seg de erfaringene som er blitt gjort. Det har allerede blitt satt i gang prosjekter i Østfold og Oslo med tanke på dette.

– Vi planlegger også opplæring og innføring i forskningsmetoder for tannleger fra både privat og offentlig sektor. Dette som en interessevekker slik at tannlegene som ønsker det, skal kunne komme i gang med ulike forskningsprosjekter sammen med oss og fakultetene. Vi ser for oss at kompetansesenteret skal være et knutepunkt mellom fakultetene og tannhelsetjenesten, sier Willumsen.

Når Kompetansesenter Øst en gang i fremtiden står ferdig, er det estimert til at noe i overkant av førti personer skal være ansatt på fulltid hvorav to spesialister innen hver spesialitet. En del hjelpepersonell tilkommer, og cirka fem stillinger er øremerket forskning.

– Samarbeider dere med de andre kompetansesentrene?

– Ja, vi har et veldig godt samarbeid med lederne og prosjektlederne av de andre kompetansesentrene, og treffes ofte i forskjellige sammenhenger. Det er ikke bare vi som har økonomiske bekymringer, men det føles nok litt mer akutt for oss fordi vi er i en fase hvor det kan bli veldig lenge å vente på et nytt bygg. Nå jobber vi hardt for å få til en midlertidig løsning, for TKØ er en viktig del av en god og fremtidsrettet tannhelsetjeneste. Vi håper på mer penger til prosjektet slik at vi kan komme ordentlig i gang, avslutter Bjørntvedt.

Tekst og foto: Tone Elise Eng Galåen